

hónapban 30-35 000-et fogtak le, és közülük kb. 16–18 000 személyt Kamenyec-Podolszkij környékére „telepítettek ki”, ahol is a következő hónapban legtöbbszörüket legyilkolták a nácik és ukrán cinkosaik.

Az elvadult zsidóellenes hecckampány a sajtóban és a kormány zsidóellenes intézkedései együtt úgy hatottak, hogy a közvéleményben éles fordulat ment végbe jobb felé. A zsidókat hibáztatták a háborúért és minden háborús nehézségért, beleértve az áruhiányt és a feketepiacot is. Az efféle vádaskodásokkal szemben a zsidók igencsak sebezhetőek voltak, mert hiszen az üzleti életben, az iparban, a kereskedelemben és a pénzügyvilágban még mindig jelentős szerepet vittek. Mindenki iparkodott készleteket felhalmozni. Így van ez minden hadviselő országban, de mégis, a hiányokat és az árak emelkedését kizárólag „a zsidók machinációira” vezették vissza. A keresztény középosztály hagyományos antiszemitizmusát felerősítette növekvő rokonszenve, sőt már-már csodálata a náci Németország iránt. Ugyanez az érzés töltötte el egyre nagyobb mértékben az ipari munkások és parasztok növekvő hányadát. A zsidóellenesség hisztérikus légkörben folyvást újabb és újabb intézkedéseket követeltek és hoztak a zsidók ellen. Rendelet jelent meg rendelet után a munkaszolgálatosokról és a zsidótörvények mind szigorúbb végrehajtásáról, tovább súlyosbítva a zsidók helyzetét az üzleti életben és a szabadfoglalkozású-pályákon. 1941 vége felé egy újabb törvénytervezet készül, amely „bevett” vallásból „elismertté” degradálta a zsidót.²¹

Bármennyire hűsba vágóak voltak is azonban ezek a rendelkezések, a magyarországi zsidóknak nem ingatták meg azt a meggyőződését, hogy nincsenek életveszélyben, fizikailag nem fenyegeti őket semmi. Ennek ellenére a zsidóságot csakúgy, mint a magyar társadalom tisztességes részét a lelke mélyéig megrendítette az a két tömeggyilkosság, amelyre a Bárdoossy-érában került sor. A későbbi eseményeket is figyelembe véve ma már elmondható, hogy a Kamenyec-Podolszkijban és a Délvidéken megrendezett vérfürdők a magyarországi Holocaustnak előjátékai voltak.

A kamenyec-podolszkiji vérengzés

Menekültek Magyarországon. Ausztria náci bekebelezése, Csehszlovákia feldarabolása és Lengyelország megszállása nyomán sok ember keresett menedéket Magyarországon. Különböző becslések szerint közülük 15–35 000 lehetett osztrák, német, lengyel és szlovák származású zsidó.²² Egy részük árjaként szerepelt Magyarországon, hamis papírokkal élt, mások hivatalos tartózkodási engedélyt tudtak szerezni, és megint mások Palesztina felé „átutazóban” tartózkodtak Magyarországon, s a budapesti Palesztina Hivatal jóvoltából e státusuk folytán szabadon mo-